॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ श्रुतं ते धृतराष्ट्रस्य सपुत्रस्य चिकीर्षितं । एतद्धि सकलं कृष्ण सञ्जयो मां यदब्रवीत् ।
तन्मतं धृतराष्ट्रस्य सोऽस्यात्मा विदुतान्तरः । यथोक्तं दूत आचष्टे वध्यः स्यादन्यथा ब्रुवन् ।
अप्रदानेन राज्यस्य शान्तिमस्मासु मार्गति । लुब्धः पापेन मनसा चरन्नसममात्मनः ।
यत्तत् द्वादशवर्षाणि वनेष्वध्युषिता वयं । छद्मना शरदश्चैका धृतराष्ट्रस्य शासनात् ।
स्याता नः समये तस्मिन् धृतराष्ट्र इति प्रभो । नाहास्म समयं कृष्ण तद्धि नो ब्राह्मणा विदुः । २५९०
वृद्धो राजा धृतराष्ट्रः स्वधर्मं नानुपश्यति । वश्यत्वात् पुत्रगृद्धित्वान्मन्दस्यान्वेति शासनं ।
सुयोधनमते तिष्ठन्नाजाऽस्मासु जनार्दन । मिथ्या चरति लुब्धः सन् चरन् हि प्रियमात्मनः ।
इतो दुःखतरं किन्नु यदहं मातुरन्ततः । शं विधातुं न शक्नोमि मित्राणांवा जनार्दन ।
काशिभिश्चेदिपाञ्चालैर्मत्स्यैश्च मधुसूदन । भवता चैव नाथेन पञ्च ग्रामा वृता मया ।
अविस्थलं वृकस्थलं माकन्दी वारणावतं । अवसानञ्च गोविन्द कञ्चिदेवात्र पञ्चमं । २५९५
पञ्च नस्तात दीयन्तां ग्रामा वा नगराणि वा । वेसम सहिता येषु माच नो भरता नशन् ।
नच तानपि दुष्टात्मा धार्त्तराष्ट्रो ऽनुमन्यते । स्वाम्यमात्मनि मत्वाऽसावतो दुःखतरन्नु किं ।
कुले जातस्य वृद्धस्य परवित्तेषु गृध्यतः । लोभः प्रज्ञानमाहन्ति प्रज्ञा हन्ति हता ह्रियं ।
ह्रीर्हता बाधते धर्मं धर्मो हन्ति हतः श्रियं । श्रीर्हता पुरुषं हन्ति पुरुषस्याधनं वधः ।
अधनाद्विनिवर्त्तन्ते ज्ञातयः सुहृदो द्विजाः । अपुष्पादफलात् वृक्षात् यथा कृष्ण पतत्रिणः । २६००
एतच्च मरणं तात यन्मत्तः पतितादिव । ज्ञातयो विनिवर्त्तन्ते प्रेतसत्त्वादिवासवः ।
नातः पापीयसीं काञ्चिदवस्थां शम्बरोऽब्रवीत् । यत्र नैवाद्य न प्रातर्भोजनं प्रतिदृश्यते ।
धनमाहुः परं धर्मं धने सर्व्वं प्रतिष्ठितं । जीवन्ति धनिनो लोके मृता ये त्वधना नराः ।
ये धनादपकर्षन्ति नरं स्ववलमास्थिताः । ते धर्ममर्थं कामञ्च प्रमथ्नन्ति नरञ्च तं ।
एतामवस्थां प्राप्यैके मरणं वव्रिरे जनाः । ग्रामायैके वनायैके नाशायैके प्रवव्रजुः । २६०५
उन्मादमेके पुष्यन्ति यान्त्यन्ये द्विषतां वशं । दास्यमेके च गच्छन्ति परेषामर्थहेतुना ।
आपदेवाऽस्य मरणात् पुरुषस्य गरीयसी । श्रियो विनाशस्तद्धन्य निमित्तं धर्मकामयोः ।
यदस्य धर्म्यं मरणं शाश्वतं लोकवर्त्म तत् । समन्तात् सर्व्वभूतानां न तदत्येति कश्चन ।
न तथा बाध्यते कृष्ण प्रकृत्या निर्धनो जनः । यथा भद्रां श्रियं प्राप्य तया हीनः सुखैधितः ।
स तदात्मापराधेन सम्प्राप्ता व्यसनं महत् । सेन्द्रान् गर्हयते देवानात्मानञ्च कथञ्चन । २६१०
नचास्य सर्व्वशास्त्राणि प्रभवन्ति निवर्हणे । सोऽभिक्रुध्यति भृत्यानां सुहृदश्चाभ्यसूयति ।
तत्तदा मन्युरेवैति स भूयः सम्प्रमुह्यति । स मोहवशमापन्नः क्रूरं कर्म निषेवते ।
पापकर्म्मतया चैव सङ्करं तेन पुष्यति । सङ्करो नरकायैव सा काष्ठा पापकर्म्मणां ।
न चेत् प्रबुध्यते कृष्ण नरकायैव गच्छति । तस्य प्रबोधः प्रज्ञैव प्रज्ञाचक्षुस्तरिष्यति ।
प्रज्ञालाभे हि पुरुषः शास्त्राण्येवाञ्चवेक्षते । शास्त्रनिष्ठः पुनर्धर्मं तस्य ह्रीरङ्गमुत्तमं । २६१५